

Naturreservat Pråmlyckan

FÖRSLAG TILL SKÖTSELPLAN

2018-04-25

Innehållsförteckning

1. Syftet med naturreservatet	3
2. Beskrivning av området	3
2.1 UPPGIFTER OM NATURRESERVATET	3
2.2 HISTORIK.....	4
2.3 NUVARANDE MARKANVÄNDNING	4
2.4 GEOLOGI.....	6
2.5 BIOLOGI	6
2.6 REKREATION	7
3. Bevarandevärden och potential	7
3.1 KULTURHISTORISKA VÄRDEN.....	8
3.2 BIOLOGISKA VÄRDEN.....	8
3.3 REKREATIVA VÄRDEN.....	8
4. Mål och skötselåtgärder	9
4.1 SKÖTSELOMRÅDE 1A-E, SKOG OCH TRÄD	10
4.2 SKÖTSELOMRÅDE 2A-C, ÄNG OCH BETESMARK	14
4.3 SKÖTSELOMRÅDE 3, PARK OCH TRÄDGÅRD	16
4.4 SKÖTSELOMRÅDE 4A-B, SMÅVATTEN.....	17
4.5 SKÖTSELOMRÅDE 5, LIMNISK STRAND.....	18
4.6 SKÖTSELOMRÅDE 6, IGENVÄXNINGSMARK	19
5. Allmän skötsel	19
5.1 INFORMATIONSSKYLTAR	19
5.2 TILLGÄNGLIGHET OCH PARKERING.....	19
5.3 GÅNGVÄGAR OCH STIGAR.....	19
5.4 HOLKAR FÖR FÅGLAR OCH FLADDERMÖSS	20
5.5 FAUNA OCH FUNGADEPÅER.....	20
5.6 INVASIVA ARTER.....	20
5.7 LEDNINGAR.....	20
6. Dokumentation och uppföljning	21
6.1 SAMMANSTÄLLNING AV UPPFÖLJNINGSAKTIVITER.....	21
7. Prioritering och ansvarsfördelning av åtgärder	22
7.1 SAMMANFATTNING AV PLANERADE ÅTGÄRDER.....	22
8. Källor	23

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, skydda, vårda och utveckla värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behov av områden för friluftsliv.

Syftet ska uppnås genom att den biologiska mångfalden som är knuten till dammarna och åbrinken samt omgivande skog-, busk- och ängsmarker bevaras och utvecklas genom en kombination av naturvårdande skötsel och fri utveckling. Syftet uppnås även genom att konnektiviteten mellan Slättängsområdet och Höje å säkras och stärks. Utan att äventyra biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer ska tillgängligheten till naturupplevelser i området säkras och vissa ytor och funktioner kan utformas för att främja friluftsliv. Gynnsamt bevarandetilstånd för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv samt EU:s fågeldirektiv ska upprätthållas och nya ska kunna utvecklas.

2. Beskrivning av området

2.1 UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Områdets namn	Pråmlyckan
Läge	RT90 – X: 6176154, Y: 1328062
Län	Skåne län
Kommun	Lomma
Församling/socken	Lomma
Berörda fastigheter	Lomma 22:11, 22:12, 22:13, 22:14, 22:15, 26:3
Fastighetsägare	Lomma kommun, Pråmlyckan AB, privat fastighetsägare till fastighet Lomma 22:12
Naturvårdsförvaltare	Lomma kommun
Vegetationszon	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)
Skyddsform	Naturreservat (Miljöbalken 7 kap 4§)
Gränser	Pråmlyckan markerad på karta (figur 2)
Areal	7,6 ha
Sakägare	Pråmlyckan AB, privat fastighetsägare till fastighet Lomma 22:12, arrendatorer till fritidshus på fastighet Lomma 26:3, fritidshusområdets förening, Kraftringen (ägare av kablar), Skanova (ägare av teleledningar)
Planförfattare	Magnus Ellström, Adam Bahr och Helena Björn, Planeringsavdelningen, Lomma kommun

2.2 HISTORIK

Området har en långvarig historia av tegelbruksverksamhet. I samband med tegelbruksverksamheten skapades ett flertal lertag i området. Flera av dessa har fyllts igen men några finns kvar som vattenfyllda dammar. Då mycket få byggnader från tegelbrukseran finns kvar har de få som gör det ett stort kulturhistoriskt värde. Även dammarna som är en rest från tegelbruksperioden är av värde ur kulturhistoriskt perspektiv. I Lomma kommuns kulturhistoriska program står det att det är av stort kulturhistoriskt värde att det som finns kvar av tegelindustrins bebyggelse bevaras och för att historien ska vara avläsbar bör inte heller bebyggelsens industriella karaktär förvanskas (Lomma kommun 2005a,b). Värdefulla lämningar från industriepoken är också de vattenfyllda lertäkterna, som bör bevaras. I Skånska Rekognosceringskartan från början av 1800-talet ser man att det ligger ett tegelbruk i södra delen av området. Det är *Lomma tegelbruk "Gamla tegelbruket"* som anlades 1682 och revs 1918. En karta från 1913 (industriminnen i Lomma kommun) visar att det då fanns två tegelbruk på området, "Gamla tegelbruket" söder om den största av de kvarvarande lertäktsdammarna, där det idag är fritidsbebyggelse, samt "Lundstens tegelbruk" vars byggnader finns kvar idag norr om dammarna. Det lundstenska bruket var igång fram till 1975 och flertalet byggnader från bruket finns bevarade, de flesta är från 1950-talet, men den stora ringugnen revs 1978. Flertalet deponier finns i området från när tegelbruken lades ner och lertagen fylldes upp med allt från schaktmassor och byggnadsmaterial till hushålls- och trädgårdsavfall, plastmaterial och restmaterial från tegelbalkstillverkning.

2.3 NUVARANDE MARKANVÄNDNING

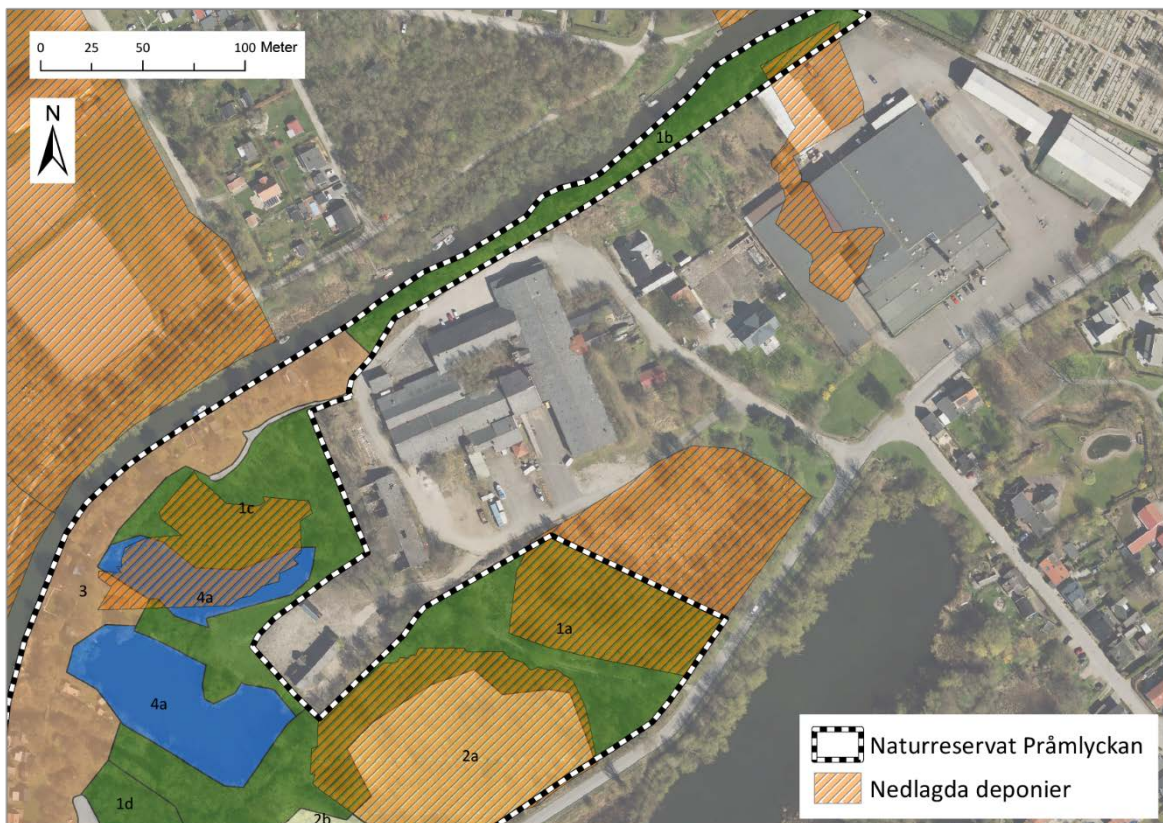
Pråmlyckan är beläget i den nordvästra delen av Lomma tätort. Området avgränsas i väster och nordväst av Höje å, i nordost av ett industriområde, i öster av Prästbergavägen och längst i söder av Södra Västkustvägen.

Området ligger på mark som till största del ägs av Lomma kommun samt ett antal privata fastighetsägare. Området utgörs idag huvudsakligen av natur och nyttjas främst för rekreation och friluftsliv och det utgör en viktig del som ett grönt stråk som sammanbinder naturområdena Slättängsdammarna och Östra dammarna med Höje å och naturområdena nordväst om Höje å. En stor del av Pråmlyckan är strandskyddad.

Fritidsbebyggelse ligger längs en stor del av Höje å. Stugorna har sitt ursprung i att arbetare på tegelbruket fick hyra en plats att dra upp sin båt på. Så småningom byggde man små förråd som sedan har växt till det vi ser idag. Stugorna ligger på strandskyddad kommunal mark och varje ägare har numera individuella arrendeavtal med Lomma kommun. Varje arrendator är skyldig att hålla området i vårdat skick och får renovera befintliga stugor men ej ersätta dem med helt nya med undantag från exempelvis brand då tillstånd kan sökas för återbyggnad av totalförstörda stugor. Tidigare fanns det mycket staket eller andra tomtavgränsningar men en förutsättning i avtalen var att dessa togs bort eftersom området är allmän platsmark och inte får göras otillgänglig för allmänheten. Kommunalt vatten och avlopp saknas och bör enligt den fördjupade översiktsplanen inte heller anläggas.

Området ligger på äldre industrimark och det finns mycket utfyllnadsmaterial i marken, bland annat eternit. Sådant material bör få ligga kvar bundet i marken och åtgärder som kan blotta dessa eller skapa erosion som kan frilägga dessa massor bör undvikas.

Bedömning av riskerna med avfall i området visar olika risknivåer och att försiktighetsprincipen bör tillämpas. Det innebär att känslig verksamhet i området inte bör förekomma på, eller precis intill, deponiområdena på fastigheterna Lomma 22:11, Lomma 22:12, Lomma 22:13 och Lomma 22:5. En kompletterande MIFO-undersökning (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) tilldelade Pråmlyckan en riskklass 3 – måttlig risk (Falk 2009). Tegelbruk har som bransch tilldelats riskklass fyra – liten risk i Naturvårdsverkets branschkartläggning (BKL), men i detta fall tilldelas området en strängare riskklass med anledning av dess stora skyddsvärde och mycket stora känslighet. Föroreningarnas farlighet och områdets spridningsförutsättningar bedöms som måttliga. Deponierna inom området ligger främst inom skötselområde 2a, i område 1c norr om dammen samt i norra delarna av 1a (figur 1).

Figur 1 Nedlagda deponier i och omkring naturreservat Pråmlyckan. Skötselområden finns med som referens, se figur 2 för detaljer om dessa.

2.3.1 Nuvarande planer och program

Delar av naturreservatet är detaljplanelagt främst som "park och plantering". Två mindre ytor är detaljplanelagda som "gata eller torg". Dessutom finns en liten yta detaljplanerad för en gång och cykelbro som kan komma att byggas över Høje å. I den fördjupade översiktsplanen för Lomma tätort från 2003 är hela Pråmlyckeområdet utpekade som utvecklingsområde för bostadsändamål (Lomma Kommun 2003). Det finns ett planprogram från 2015 som också betonar vikten av bostadsbyggande i området samt säger att allmänhetens tillgång till området är viktig men även att historiens vingslag bör få leva vidare och återspegla området (Lomma Kommun 2015). Enligt Lomma kommuns Naturmiljöprogram (Lomma kommun 2018) är Pråmlyckan ett mycket värdefullt naturområde både för biologisk mångfald och rekreation samt en viktig del i grönstrukturen genom att sammanbinda Slättängsdammarna med Kyrkfuret och Haboljungs fure. I Översiktsplan 2010 för Lomma kommun pekas området ut som tänkbart utbyggnadsområde för bostäder men samtidigt påpekas att alla

kommunens 15-tal dammar är viktiga för den biologiska mångfalden i kommunen, och därför bör skyddas mot exploatering. I kontrast till planerna på bostadsändamål är Pråmlyckan även upptagen i Lomma kommuns åtgärdsprogram för naturreservatsbildning (antaget av Kommunstyrelsen 2014, diariernr: KS/KF 2013: 367.410).

2.4 GEOLOGI

De ytliga jordlagren i området domineras av postglacial sand med hög genomsläpplighet, men de många lertäkterna i området vittnar om att de djupare lagren består av jordarter med hög lerhalt. Området är kraftigt påverkat av industriell verksamhet och det finns troligtvis mycket fyllnadsmaterial i marken, längs åbrinken kan man se utfyllnader av tegel och eternitplattor.

2.5 BIOLOGI

I det forna tegelbruksområdet har naturen återerövat industrilandskapet och gett upphov till en speciell landskapstyp med egna kvaliteter där gamla industrilämningar samsas med naturlig vegetation. Naturmarken består huvudsakligen av äldre ruderatmark med inslag av blötare partier i form av bland annat vattenfyllda lertäkter. Höje ås dalgång har i Lomma kommuns naturmiljöprogram pekats ut som en värdefull naturtyp med särskilt värde för växt- och djurliv och har bedömts vara av klass 1 enligt länsstyrelsens Naturvårdsprogram (Lomma kommun 2018). I delar av området finns skyddsvärda växt- och svamparter och kryptogamflora. Området är även viktigt för många fågel- och fladdermusarter och innehåller lekplatser för groddjur.

2.5.1 Vegetation

Vegetationen är relativt ung och bestående dels av blandad lövskog, dels av öppna till halvöppna områden med hög markflora och spridda buskar som är en stor tillgång för Höje ås djurliv. I samband med Slättängsdammarnas reservatsbildning genomfördes botaniska inventeringar av området där askskogen närmast ån bedömdes tillhöra naturtypen Svämädellövskog som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 (ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag). En kärlväxts- och naturvärdesinventering genomfördes 2017 (Ecocom 2017a) och reservatets skötselområden sammanfaller till stor del med de objektsytor som identifierades i den. De högsta naturvärdena tilldelades den blandade lövskogen med stor andel död ved (skötselområde 1a) samt en öppen kalkfuktäng med bland annat orkidéer (skötselområde 2a).

2.5.2 Fåglar

I det lokala perspektivet är området viktigt för flera fågelarter eftersom obebyggda och obrukade busk- och skogsområden är få och små till ytan i Lomma kommun. Det fungerar även som en grön spridningsväg mellan naturreservatet Slättängsdammarna och Kyrkfuret.

Under perioden 2003-07-30 till 2017-05-21 rapporterades endast fynd av 28 olika fågelarter till Artportalen (2017) från observationsytan "Tegelbruksområdet" som har sitt centrum inom naturreservatsområdet. Trots detta är området viktigt för många småfågelarter samt vattenlevande fåglar såsom gråhakedopping, sothöna och skäggdopping. Av intressanta fynd kan nämnas mindre hackspett (NT), pungmes (EN) och kungsfiskare (VU). I den inventering av fåglar som genomfördes 2017 identifierades revir från 30 olika fågelarter inom området, vilket bedöms vara ett högt antal relaterat till områdets storlek (Ecocom 2017b).

2.5.3 Fladdermöss

Samtliga av Sveriges 19 fladdermusarter är fridlysta och de är alla upptagna i EU:s art- och habitatdirektiv som arter som kräver strikt skydd. För fyra av de svenska fladdermusarterna krävs enligt EU direktivet även särskilda bevarandeområden.

En inventering av fladdermössen i området genomfördes 2017 av Naturvårdskonsult Gerell (2017). Resultatet av inventeringarna som utfördes i juli visar på ett stort antal registreringar av dvärgpipistrell och vattenfladdermus. Dessa arter hade förmodligen kolonier i området medan övriga arter, brunfladdermus, nordfladdermus och trollpipistrell utnyttjade området som jaktområde. Trollpipistrellen kom sannolikt från slättängsområdet där den troligen har en koloni (enligt inventering 2015). Eftersom det är ont om hålträd inom parken är det troligt att dvärgpipistrellen har sitt dagtillhåll i något intilliggande hus. Bristen på hålträd inom området kan kompenseras med uppsättning av fladdermusholkar.

Man bör spara vegetation som skyddar mot vinden, huvudsakligen från sydväst. Där det finns stigar bör man eftersträva att bibehålla vegetationen längs stigen och därigenom bibehålla dess funktion som jaktområde. Den täta vegetationen inom stora delar av området missgynnar samtliga förekommande fladdermusarter eftersom den hindrar dem från att jaga där. För att gynna dessa kan man genomföra omfattande gallring av slyartad vegetation varvid man sparar grövre träd och skapar gläntor. Dock är detta negativt för fågelfaunan och omfattande gallring skulle dessutom kunna skapa erosionsproblem och blotta mark med eternitfyllnader.

2.5.4 Groddjur

Vid en groddjursinventering 2017 (Ecocom 2017c) påträffades tre arter av groddjur: Ätlig groda, vanlig groda och mindre vattensalamander. Andra arter som bedömdes kunna finnas i området var vanlig padda och åkergroda. Alla groddjursarter är fridlysta i Sverige, dock är ätlig groda en främmande art som kan var invasiv. Pråmlyckan har tillsammans med Slättängsdammarna potential att utgöra ett kärnområde för groddjur i ett lokalt landskapsperspektiv då här finns ett stort antal dammar och lämpliga övervintringsmiljöer.

2.5.5 Ryggradslösa djur

Det har inte genomförts någon inventering av de ryggradslösa djuren, men både fågelutredningen och fladdermusinventeringen visar att de öppna ytorna över dammarna är viktiga områden för insekter. Även den täta vegetationen i området skapar viktiga lämiljöer för många insekter.

2.5.6 Invasiva växter

Det finns flertalet ytor som hyser de invasiva arterna tysklönn, kanadensiskt gullris och blomsterlupin. Dessa och andra invasiva arter bör årligen motverkas.

2.6 REKREATION

Pråmlyckan ligger tätortsnära och i nära anslutning till Slättängsdammarnas naturreservat. Det är ett område som är enkelt att ta sig till och många promenerar längs de få öppna stigar och vägar som finns. Lite mer utmanande är det att ta sig in i de tätare partierna, men samtidigt spännande och annorlunda, vilket är något som bör värnas.

3. Bevarandevärden och potential

Under bevarandevärden listas kortfattat de strukturer, funktioner och karaktärer som är viktiga att bevara, återskapa och nyskapa för att uppnå syftet med naturreservatet. Förklarande bakgrundstexter till de olika värdena finns under kapitel 2 (Beskrivning av området).

3.1 KULTURHISTORISKA VÄRDEN

- Spår av äldre bebyggelse som naturen återerövat samt de gamla vattenfyllda lertäkterna skapar en speciell kulturhistorisk känsla i området. Detta är även en stor bidragande faktor till upplevelsevärdet.

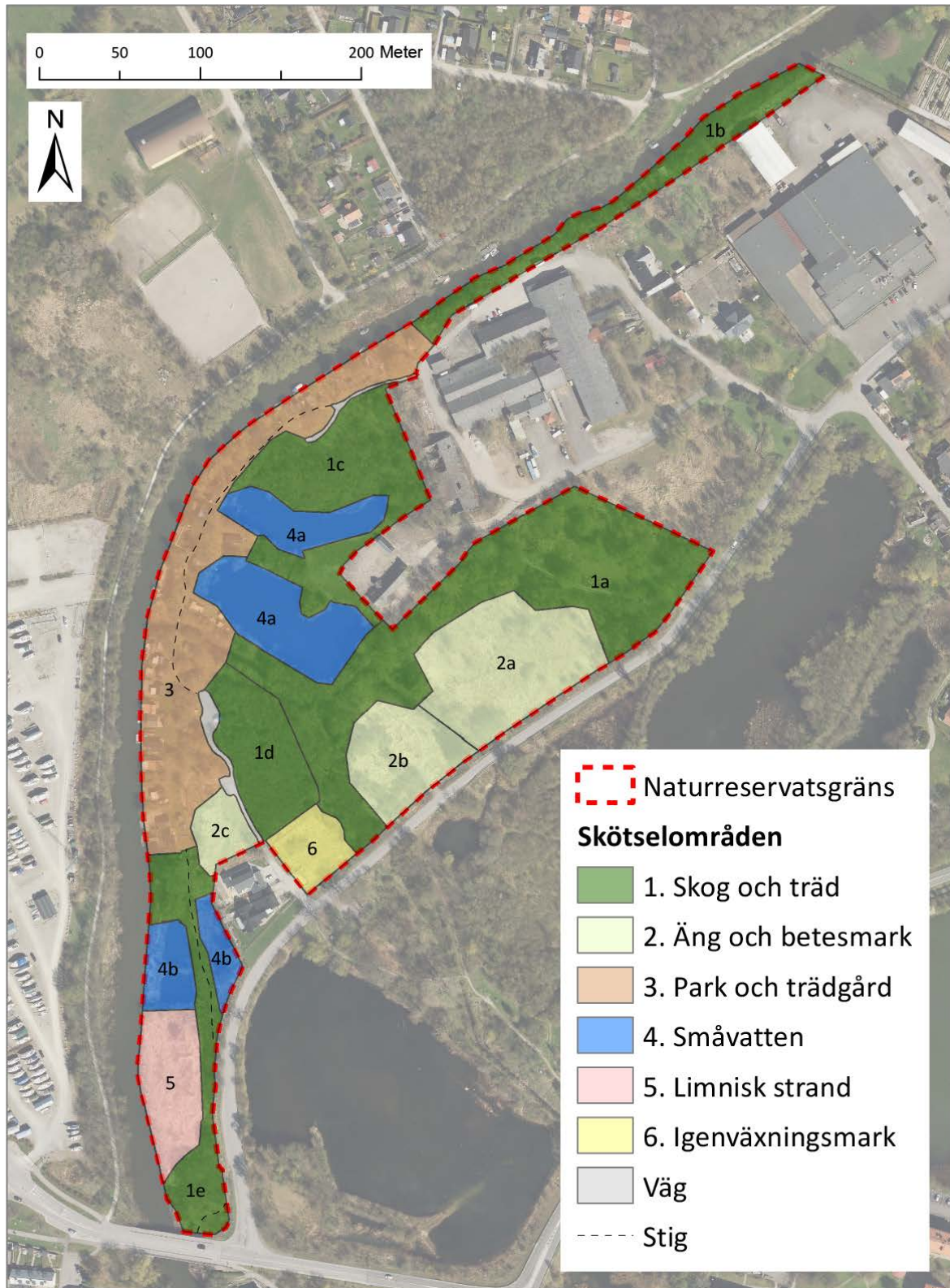
3.2 BIOLOGISKA VÄRDEN

- Området är viktigt då det ingår som en del av ett större sammanhängande naturområde, genom att länka samman slättängsområdet med Höje å och naturområdena på andra sidan ån vilket skapar stora biologiska mervärden för omliggande naturområden.
- Pråmlyckan är viktigt som skyddszon för Höje å.
- De öppna dammarna är viktiga som jaktmarker för fladdermöss och kungsfiskare samt som habitat för många andra fåglar knutna till vass och vatten. Det klara vattnet i den norra dammen tillsammans med gott om död ved liggande ut i vattnet att spana från gynnar kungsfiskaren medan de öppna ytorna är viktiga för fladdermöss.
- Dammarna i området ger potential till bra lekområden för groddjur. Skyddade områden med strukturer såsom vass och död ved liggande eller hängande ut i vattnet är viktigt, framför allt i de stora dammarna som skydd mot predation från fisk.
- De örtrika ängsmiljöerna gynnar många insekter och därmed även fåglar och fladdermöss. Det finns god potential att öka andelen blommande ängar genom naturvårdande skötsel såsom sensommarslätter. Skötselområde 2a är prioriterat med dess förekomst av bland annat orkidéer.
- Den rika vegetationen skapar lämiljöer som gynnar många insekter och därmed även fåglar och fladdermöss. Flertalet ytor är något för täta för att fladdermöss ska kunna födosöka men dessa ytor gynnar emellertid fågellivet.
- Områdets många brynmiljöer gynnar insekter, fåglar och fladdermöss. Det finns en god potential att förbättra detta ytterligare genom att skapa ondulerande (flikiga) bryn.
- Döende träd och buskar lämnas i området som död ved vilket är av stor betydelse för den biologiska mångfalden. Detta kan utvecklas ytterligare genom att skapa fauna- och fungadepåer.
- Det finns god potential att förbättra möjligheterna för fåglar och fladdermöss genom att installera holkar.

3.3 REKREATIVA VÄRDEN

- Den bitvis snåriga vegetationen tillsammans med spår av äldre bebyggelse samt de gamla lertäkterna skapar en speciell känsla i området. Detta är en stor bidragande faktor till upplevelsevärdet. Upplevelsevärdet kan förbättras genom utplacering av informationsskyltar om områdets historia.
- Området präglas av naturupplevelse, lugn och fridfullhet. I stora delar finns en vildhet som bör värnas genom i stor del fri utveckling.
- Det finns möjlighet att förbättra tillgängligheten i området genom att skapa små gångstigar genom vissa områden. Detta bör dock inte ske på bekostnad av biologisk mångfald varför till största del naturligt bildade stigar förespråkas.

4. Mål och skötselåtgärder

Figur 2 Gränsdragning och skötselområden i naturreservat Pråmlyckan. Området innehåller vissa karaktärer, och ska skötas enligt åtgärdsförslagen i skötselplanen.

Beskrivningen av skötselområdena skildrar hur det såg ut när en naturvärdesinventering med fokus på kärlväxter utfördes 2017 (Ecomcom 2017a). I inventeringen naturvärdesklassades de olika områdena efter en femgradig skala enligt standard för naturvärdesinventering, SS 199000:2014. Inget område klassificerades med naturvärdesklass 1 men två skötselområden, 1a och 2a, kategoriserades i den näst högsta kategorin (naturvärdesklass 2) och innehar därmed de högsta naturvärdena i reservatet.

4.1 SKÖTSELOMRÅDE 1A-E, SKOG OCH TRÄD

4.1.1 Skötselområde 1a – Beskrivning

Figur 3 Skötselområde 1a. En gammal vitpil med grova grenbrott och ihåligheter, ett av flera äldre större träd som bör få utvecklas och vårdas.

Området utgörs av en lövträdsmiljö med stor åldersvariation vilket bidrar till de högsta skogliga naturvärdena inom reservatet. Jämn förekomst finns av gamla träd som vitpil, hästkastanj, ask, sälg och svarttall samt i söder grova hasselbuskar. Det finns även flera gamla hagtornsträd. Allmän förekomst finns av död ved, både klen men även mycket grov, främst alm. Ett småvatten förekommer med mindre vattensalamander. Även vanlig groda förekommer i området. Dominerande arter i fältskiktet i den slutna miljön är lundgröe, klättervildvin, brännässlor, snärjmåra, hundäxing och hallon. I de mer öppna gläntorna finns arter som bladvass, gulvial, luddtåtel, sötväpling och kanadensiskt gullris. Även svart vinbär förekommer inom området. Förekommande vedsvampar är plommonticka, fjällticka, sköldskivling, judasöron och signalarten rostticka.

Objektets biotopvärden är kopplade till förekomsten av grova och håliga lövträd i form av flera vitpilar. Även mängden död ved, främst från skogsalm, utgör ett viktigt substrat för flera organismer. Vidare finns ett småvatten med mindre vattensalamander. Artvärdet utgörs av en artrik kryptogamflora som är knuten till död ved och äldre träd samt förekomst av mindre vattensalamander.

Naturvårdsarter: rostticka, svart vinbär, blek lekania, mindre vattensalamander, vanlig groda, stare

4.1.2 Skötselområde 1b – Beskrivning

Området består av blandskog av örtrik typ som kantar Höje å. I strandzonen växer bland annat jättegröe, älgört, hundäxing, och luddunört samt i norr ett större inslag av bladvass och bredkaveldun. På fast mark dominerar lundgröe, men här växer även kanadensiskt gullris, blomsterlupin och kirskaål, hallon och björnbär. Objektet är till största del skogbevuxet av en ung och tät lövridå med träd och buskar som skogsalm, lönn, vårtbjörk, ek, fågelbär, nypon, kaprifol och

hagtorn. En del död ved finns inom objektet, stående samt liggande. Större delen av den döda veden är skuggad, men även solbelyst död ved finns. I den norra delen finns även murgröneklädda askar.

Figur 4 Del av lövbården mot Höje å samt område med bladvass i strandzonen (skötselområde 1b).

Områdets biotopvärde är främst kopplat till förekomsten av död ved. Viktigt är också att trädridan fungerar som en skyddszon mot ån, vilket är positivt för naturvärden knutna till vattendraget. Närvaron av invasiva arter som kanadensiskt gullris och blomsterlupin sänker värdet något.

4.1.3 Skötselområde 1c – Beskrivning

Området består av yngre blandlövskog av örtrik typ som växer norr om de större dammarna samt även mellan dessa. Trädskiktet är relativt tätt och innehåller bland annat vårtbjörk, sälg, lönn och skogsalm. Bitvis finns allmän förekomst av klen död ved. I undervegetationen växer kirskaål, hundäxing och björnbär. I området norr om dammarna förekommer en del skrot och rester efter byggnadskonstruktioner. Områdets biotopvärde består främst av bitvis allmän förekomst av död ved, som till stor del utgörs av klena stammar och grenar liggande på marken. I skötselområdet ingår även en avverkad yta vid en tomt mellan de båda dammarna, som har nykoloniserad mark med arter som blomsterlupin, baldersbrå och kanadensiskt gullris.

Figur 5 Yngre blandlövskog med uppväxande buskar och sly i skötselområde 1c.

4.1.4 Skötselområde 1d – Beskrivning

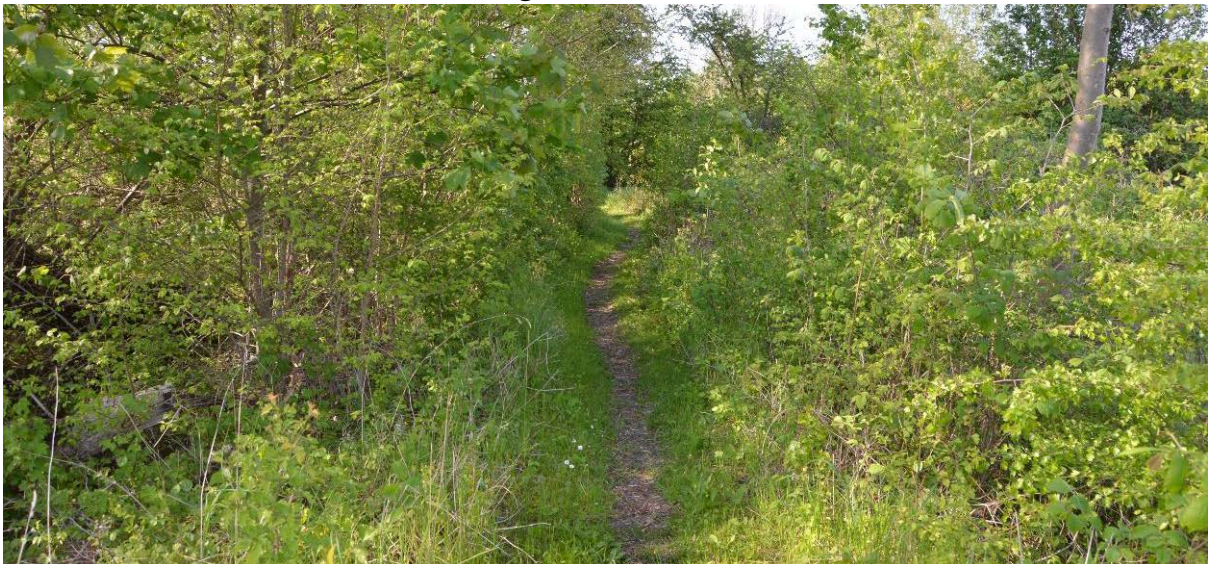
Området består av en tät blandlövsskog av örtrik typ som domineras av hagtorn med ett trädliknande växtsätt. Även enstaka gamla exemplar av hagtorn finns. Andra trädslag i området är vårtbjörk, skogsalm, gråal, sälg, oxel, plommon och vitpil. Död ved förekommer, men sparsamt.

Fältvegetationen består av brännässlor, kirskaål, blekbalsamin, lundgröe och husmossa. Flera exemplar av vanlig groda noterades inom objektet. Hagtorn tillsammans med oxel är bärgivande buskar/träd vilket är positivt för fågellivet. Relativt hög förekomst av vanlig groda beror troligen på att det täta trädskiktet skapar en fuktig miljö samt en gles markvegetation som är framkomlig för groddjur.

Figur 6 Blandlövs skogen i område 1d domineras bitvis helt av hagtorn.

4.1.5 Skötselområde 1e – Beskrivning

Figur 7 Stigen som går genom skötselområde 1e med förekomst av naverlönn i kanten.

Området utgörs av svämädellövsskog och blandlövsskog av örtrik typ. En stig går igenom området som även kantar de två mindre, grävda dammarna i skötselområde 4b. Objektet är rikt på kantzoner vilket bidrar till ett varierat trädskikt som består av trädslag som krikon, lönn, tysklönn, klibbal, ask, sälg, vitpil, hagtorn och skogsalm. Det rödlistade trädet naverlönn finns i form av uppväxande plantor, men bedöms vara av mindre naturvärde eftersom det sannolikt rör sig om en trädgårdsrymling.

Några av vitpilarna är grova och har knäckta grenar som utgör död ved. Fältskiktet är glest på grund av skuggning. Biotopvärdet är främst kopplat till ett varierat trädsikt med förekomst av bärgivande träd samt grova träd i form av vitpilar. Miljön har även ett värde i att det bildar en skyddande kantzon för närliggande mindre dammar samt även för Höje å och dess svämzon.

Figur 8 Äldre ask i norra delen av skötselområde 1e.

4.1.6 Skötselområde 1a-e – Mål

Målsättningen är att områdenas biologiska värden kan fortsätta att utvecklas, vilket främst innebär att mängden död ved inte minskar samt att träd tillåts att bli gamla. Vegetationen ska framför allt bestå av en inhemsk flora utan invasiva arter. Den trädbevuxna skyddszonen mot Höje å ska bevaras. Brynmiljöer och gläntor ska finnas men en stor del av vegetationen ska vara tät. Stigar ska vara naturliga, dock får vissa sträckor vid behov hållas öppna från igenväxning. Förutsättningen för fåglar, fladdermöss samt groddjur, speciellt vattensalamander ska bibehållas eller förbättras.

4.1.7 Skötselområde 1a-e – Åtgärder

Till stor del bör en fri utveckling få ske i områdena men regelbundet bör åtgärder såsom t.ex. gallring, skapande av gläntor och bryn samt återkommande hävd av dessa, stigunderhåll samt friställning av träd bedömas och vid behov utföras. Lämnande och/eller tillförsel av död ved ska ske. Åtgärder för att motverka expansion av invasiva arter, främst tysklönn, blomsterlupin och kanadensiskt gullris, bör utföras vid behov om det är praktiskt genomförbart. Holkar för fåglar och fladdermöss ska installeras och andra installationer som gynnar fauna såsom mulmholkar och bihotell får uppföras. Störst insatser bör ske i område 1a där de högsta naturvärdena finns.

I område 1a bör försiktig röjning kring stora hasselbuskar och vidkroniga lövträd utföras. Omfattande åtgärder ska dock undvikas. Vidare är det viktigt i område 1a att den lilla dammen med mindre vattensalamander hålls isolerad från andra vattenförekomster samt fri från fisk. Dessutom ska krontäckningen runt dammen med vattensalamander hållas hög för att undvika igenväxning.

I område 1b bör en stig öppnas upp in till naturreservatets norra delar och asfaltsytan längst i norr bör avlägsnas.

I område 1c ska det avverkade området mellan de stora dammarna återkolonieras med plantering/sådd av träd och buskar samt fri utveckling. Övervakning bör ske så att invasiva arter inte etableras innan träd och buskvegetationen återhämtat sig.

I område 1d skapar den täta skogen runt stigen en speciell upplevelse. Stigen ska hållas öppen vid behov, men det är positivt om det inte öppnas upp för mycket eftersom de omgivande träden bildar avskärmande ridåer mot dammar och mot Höje å.

4.2 SKÖTSELOMRÅDE 2A-C, ÄNG OCH BETESMARK

4.2.1 Skötselområde 2a – Beskrivning

Figur 9 Inom skötselområde 2a finns den sällsynta vegetationstypen kalkfuktäng med bestånd av bland annat orkidéerna maj- och ängsnycklar. På bilden ses bestånd med bladvass.

Området är en igenväxande fuktäng av kalkfuktängstyp som dock ännu är relativt solbelyst. Framträdande är högvuxna arter som bladvass, bergrör, piggstarr och luddtätel. Men det finns även partier med en rikblommig ängsflora bestående av arter som prästkrage, kråkvicker, käringtand, sötväppling, revfingerört, majnycklar och ängsnycklar. Därtill finns täta bestånd av krissla. Skogsalm och hagtorn dominerar träd- och buskskiktet. Biotopvärdet är kopplat till en kalkgynnad och rikblommig ängsflora, med betydelse för pollinerande insekter. Noterat artvärde består av orkidéerna majnycklar och ängsnycklar. Hybrider mellan arterna finns troligen också i området. Både biotop- och artvärdet skulle öka om anpassad hävd infördes i objektet. Naturvårdsarter är majnycklar, ängsnycklar, krissla och lundalm.

Figur 10 Inom skötselområde 2a finns den sällsynta vegetationstypen kalkfuktäng. På bilden ses täta bestånd med krissla.

4.2.2 Skötselområde 2b – Beskrivning

Figur 11 Fuktäng av högörtstyp i skötselområde 2b med bland annat bladvass och en pågående igenväxning.

Området som tidigare varit bostadstomt är nu en fuktäng av högörtstyp som domineras av högvuxna arter som bergrör, strandiris, kanadensiskt gullris, bladvass, knylhavre, brännässla, älgört, kråkvicker, åkertistel, blomsterlupin och astilbe. Det finns dock små ytor med kortare vegetation bevuxna av arter som gråfibbla, harklöver och revfingerört. Den pågående igenväxningen av björk, hagtorn, sälg och tysklönn är påtaglig. Området är under igenväxning och kommer att övergå till en sluten busk- och trädmiljö om åtgärder inte vidtas. Biotopvärdet är kopplat till blommande örter som är värdefulla för flera insekter. Objektet har även utvecklade brynmiljöer som skapar varierade strukturer med betydelse för både insekter och fåglar. Problem finns dock i förekomsten av den invasiva arten blomsterlupin som kan ta över stora områden och konkurrera ut inhemska arter.

4.2.3 Skötselområde 2c – Beskrivning

Figur 12 Torräng av knylhavreängstyp med kanadensiskt gullris samt förekomst av lågvuxna örter.

Området är en torräng av knylhavreängstyp och utgörs av öppna gräsmarker utan hävd (eller med svag hävd) och domineras främst av högvuxna arter som johannesört, hundäxing, bergsrör, färgreseda och kanadensiskt gullris. Även blommande små till medelörter förekommer såsom vitklöver, humlelusern, stånds, blåeld, harklöver, duvvicker och grönfibbla. Biotopvärdet är främst kopplat till de blommande örterna som är värdefulla för flera insekter.

4.2.4 Skötselområde 2a-c – Mål

Målet med områdena är att genom hävd skapa en hög biologisk mångfald med blommande ängar och brynmiljöer som gynnar insekter, fladdermöss och fåglar. I område 2a vill vi specifikt värna ovanliga kalkgynnade arter såsom orkidéer och krissla. Invasiva arter skall inte finnas.

4.2.5 Skötselområde 2a-c – Åtgärder

Slätter, naturvårdsbränning eller bete ska användas årligen för att utarma näringsämnen i marken och därmed gynna den biologiska mångfalden. Vissa mindre ytor kan undantas från denna årliga skötsel för att skapa större variation. Snokhögar och liknande faunadepåer av avslaget material får lämnas på lämpliga platser. Effekten av slätter bör utvärderas löpande. Uppslag av vedartad vegetation ska motverkas, med undantag av utvalda partier av träd och buskar. Grenar och annat grövre material ska sparas i fauna- och fungadepåer. Utmed brynkanter är det viktigt att slåttern görs ondulerande in i flikar mellan buskagen för att motverka dominansen av näringsgynnade arter samt gynna den biologiska mångfalden. Generellt bör återkommande insatser ske för att hålla tillbaka invasiva arter, framför allt blomsterlupin, tysklönn samt kanadensiskt gullris om det är praktiskt genomförbart.

Naturvärdena i 2a är hotade av igenväxning. För att bibehålla och öka naturvärdet är det av stor vikt att utföra återkommande hävd i området. Krissla missgynnas troligtvis av regelbunden slätter och hävd vilket bör beaktas. Ett alternativ är att lämna bestånd av krissla vid slätter. Vidare bör miljön öppnas upp ytterligare. Det rekommenderas att buskar och träd tas ned stegvis för att undvika stora förändringar.

Område 2b utgörs av en buskrik gräsmark som också hotas av igenväxning. Där behövs det återkommande insatser för att upprätthålla en mångfald av brynmiljöer för att gynna insekter och fåglar såsom skapandet av ondulerande bryn samt gallring av träd.

4.3 SKÖTSELOMRÅDE 3, PARK OCH TRÄDGÅRD

4.3.1 Skötselområde 3 – Beskrivning

Området utgörs framförallt av strandtomter med fritidshus och bryggor ned mot Höje å. Vegetationen i objektet domineras av gräsmattor med tusensköna, vitgröe, vitklöver och engelskt rajgräs. Tomterna är glest bevuxna av medelålders björkar, sötkörbär och hagtorn. Förekomsten av grästomter och bryggor mot Höje å begränsar utbredningen av en naturlig strandkant. Grusvägar går in till området i norr och söder, och en bred stig leder genom området.

4.3.2 Skötselområde 3 – Mål

Området får behålla sin karaktär som fritidsområde men ytterligare exploatering eller privatiserande åtgärder ska ej förekomma. Vidare skall området hållas allemansrättsligt tillgängligt och naturliga strandzoner ska bevaras.

4.3.3 Skötselområde 3 – Åtgärder

Döda träd skall lämnas som torrakor, högstubbar, lågor eller fauna- och fungadepåer. Uppväxande vegetation ska avlägsnas så att den inte skuggar solitära träd. Invasiva arter, främst blomsterlupin och kanadensiskt gullris bör motarbetas om praktiskt möjligt för att förhindra ytterligare spridning. Begränsad utbredning av bruksgräsmattor får förekomma i området. Årligen bör kontroll ske att arealen bruksgräsmattor inte ökar, att privatiserande åtgärder inte förekommer samt att exploatering av strandlinjer inte sker, t.ex. borttagande av vass eller röjning av annan vegetation längs strandzonen. Regelbundet bör åtgärder såsom t.ex. gallring, skapande av gläntor och bryn samt återkommande hävd av dessa, stigunderhåll samt friställning av träd bedömas och vid behov utföras.

4.4 SKÖTSELOMRÅDE 4A-B, SMÅVATTEN

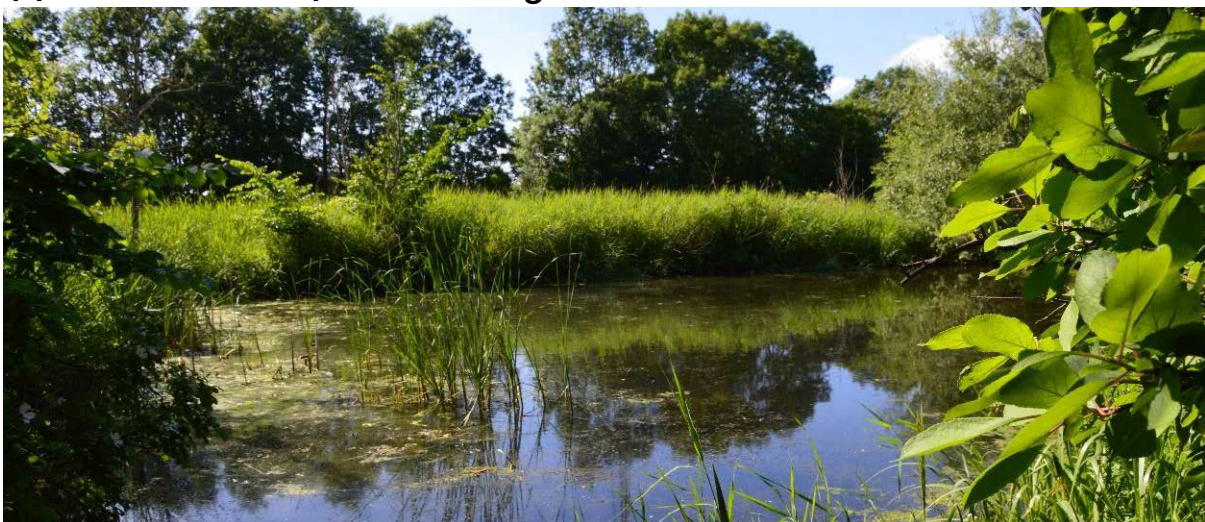
4.4.1 Skötselområde 4a – Beskrivning

Figur 13 Den norra dammen i skötselområde 4a med högre andel död ved jämfört med södra dammen.

Området består av två grävda dammar med liknande vegetation. Den norra dammen har större utbredning av vårtsärv och vattnet är betydligt klarare. Det finns även betydligt mer död ved här, vilken används som jaktmark för kungsfiskare. Dammarna förbinds via ett djupt dike. Övrig vegetation i kanterna är bladvass, bredkaveldun, vecketåg, tiggarranunkel, älgört, strandklo och luddunört. I vattnet finns även andmat och korsandmat. Rikligt med fisk finns i dammarna. Sothöna häckar i båda dammarna, och grågås häckar i den södra dammen. Gråhakedopping har tidigare noterats som häckande. Naturvårdsarter är kungsfiskare, vårtsärv, snok och vanlig groda. Biotopvärdena är kopplade till den döda veden i vattnet samt de öppna vattenytorna. Det klara vattnet i den norra dammen är även positivt för födosökande kungsfiskare.

4.4.2 Skötselområde 4b – Beskrivning

Figur 14 Småvatten i skötselområde 4b som omgärdas av uppvuxen bladvass samt videbuskage och lövträd.

Området utgörs av två grävda smådammar vilka omges av bladvass, nära Höje å. Vattenskräppa och vattenmarke finns inom området. Sothöna häckar i området och sjungande fåglar som rörsångare kan höras från vassen. Biotopvärdet ligger i förekomsten av småvatten som omges av tät vegetation i form av bladvass och till viss del lövträd. Miljön är värdefull för fågelfaunan.

4.4.3 Skötselområde 4a-b – Mål

Öppna småvatten med omgivande tät vegetation. Död ved ska finnas eller tillåtas i kantzoner och vid behov tillföras. Överhängande träd utgör viktiga strukturer. Exploatering i form av bryggor eller uppförande av strandnära byggnader får inte ske, eftersom detta kan ha en störande effekt på förekomsten av fåglar, groddjur och andra djur vid dammarna. Viktigt är även att den vattennära zonen inte minskas genom att kanterna görs brantare.

4.4.4 Skötselområde 4a-b – Åtgärder

Generellt skall en fri utveckling av dammarna, och vegetation i direkt anslutning till dammarna, få ske. Öppna vattenytor ska finnas och åtgärder för att förhindra igenväxning får vidtas. Det ska regelbundet kontrolleras att inte ytterligare exploatering av strandzonerna sker.

I delområde 4 a bör regelbundet behovet av skapande av död ved i strandkanterna samt vattenkvaliteten bedömas. Häckningsplattformar för fåglar får installeras och naturvårdsfiske får ske vid behov. Åtgärder som gynnar grodor är ökad solinstrålning och skapande av skyddade platser i vattnet genom t.ex. död ved i vattnet, här ska inriktningen vara mot det senare då ökad solinstrålning innebär att vegetation längs strandkanten måste tas bort, vilket inte är önskvärt.

I skötselområde 4b förväntas en sakta pågående igenväxning av lövträd och buskar ske runt dammarna och utifrån nuvarande kunskap saknas det motiv till att hejda igenväxningen, men regelbundet bör åtgärder såsom t.ex. gallring, skapande av stigar samt friställning av träd bedömas och vid behov utföras. Området bör regelbundet inventeras på intressanta växt- och djurarter och naturvårdsåtgärder för att gynna dessa bör utföras.

4.5 SKÖTSELOMRÅDE 5, LIMNISK STRAND

4.5.1 Skötselområde 5 – Beskrivning

Området utgörs av ett sumpkärr av vass-sävtyp, ett flackt översvänningsområde intill Höje å som är fritt från träd och i stort sett helt dominerat av bladvass. Andra förekommande arter är jättegröe, bredkaveldun, rosendunört, luddunört och svärdslija. Biotopvärdet är knutet till att vassområdet bildar ett naturligt svämplan för Höje å samt utgör en kantzon till vattendraget. Miljön är även värdefull för fågellivet.

4.5.2 Skötselområde 5 – Mål

Naturligt svämplan för Höje å med lägre vegetation som t.ex. vass.

4.5.3 Skötselområde 5 – Åtgärder

Ingen särskild skötsel finns för objektet. Det viktiga är att miljön inte påverkas av exploateringar eller andra åtgärder. Området bör regelbundet inventeras på intressanta växt- och djurarter och naturvårdsåtgärder för att gynna dessa bör utföras.

Figur 15 Det flacka vassområdet i skötselområde 5 bildar ett naturligt svämplan för Höje å.

4.6 SKÖTSELOMRÅDE 6, IGENVÄXNINGSMARK

4.6.1 Skötselområde 6 – Beskrivning

Området har utsatts för störning och består av öppen mark, tätt bevuxen av högvuxna ohävdsarter som brännässla, blomsterlupin, hundäxing och åkertistel

4.6.2 Skötselområde 6 – Mål

Målet med områden är att genom hävd skapa en hög biologisk mångfald med blommande ängar och brynmiljöer som gynnar insekter, fladdermöss och fåglar. Invasiva arter ska ej förekomma. Parkeringsyta får finnas.

4.6.3 Skötselområde 6 – Åtgärder

Slätter, naturvårdsbränning eller bete ska användas årligen för att utarma näringsämnen i marken och därmed gynna den biologiska mångfalden. Vissa ytor kan undantas från denna årliga skötsel för att skapa större variation. Snokhögar och liknande faunadepåer av avslaget material får lämnas på lämpliga platser. Effekten av slätter bör utvärderas löpande. Uppslag av vedartad vegetation ska motverkas, med undantag av utvalda partier av träd och buskar. Grenar och annat grövre material ska sparas i fauna- och fungadepåer. Utmed brynkanter är det viktigt att slättern görs ondulering i flikar mellan buskagen för att motverka dominansen av näringsgynnade arter samt gynna den biologiska mångfalden. Generellt bör återkommande insatser ske för att hålla tillbaka invasiva arter, framför allt blomsterlupin och kanadensiskt gullris om det är praktiskt genomförbart. Anläggande av parkering till reservatet får ske i området.

5. Allmän skötsel

5.1 INFORMATIONSSKYLTAR

Informationen om området ska främst finnas vid områdets entréer i norr och söder. Utöver övergripande naturreservatsskylt med text och karta ska det även finnas pedagogisk information om bland annat områdets vegetationstyper och fågelliv. Informationsmaterialet ska hållas i gott skick och det ska vara aktuellt.

5.2 TILLGÄNGLIGHET OCH PARKERING

Parkering får anläggas i skötselområde 6.

5.3 GÅNGVÄGAR OCH STIGAR

Den stora gångvägen inom området förbi fritidsbebyggelsen ska i utformning och skötsel vara anpassad för att främja tillgängligheten till fots, med cykel, med barnvagn samt för personer med funktionsnedsättning. Gångvägarna får ej asfalteras.

Stigar inom området ska upprätthållas genom naturligt slitage av besökare men vid behov kan delar av stignätet klippas. De stigar som är markerade i skötselkartan (figur 2) ska klippas om det behövs för att hålla vegetationen nere.

5.4 HOLKAR FÖR FÅGLAR OCH FLADDERMÖSS

För att främja den biologiska mångfalden ska det finnas holkar för både fladdermöss och fåglar. Inrättningar för annan fauna, som exempelvis mulmholkar eller bihotell kan installeras. Dessa sköts och byts ut vid behov för att upprätthålla funktionen som häckningsplats/boplats. Utformning och placering ska genomföras så att negativ inverkan på övriga biologiska värden minimeras.

5.5 FAUNA OCH FUNGADEPÅER

Död ved bevaras inom området i form av torrakor, lågor, högstubbar och/eller fauna- och fungadepåer. Vid slätter ska viss del av det slagna materialet placeras i högar. Fauna- och fungadepåer samt slätterhögar ska placeras på platser lämpliga för att gynna biologisk mångfald.

5.6 INVASIVA ARTER

Invasiva arter är olika organismer som har etablerat sig utanför sitt naturliga spridningsområde, omedvetet eller medvetet med mänsklig hjälp, som förr eller senare orsakar skada på ekosystemen. Invasiva arter är redan etablerade i området, mest utbredda är tysklönn, blomsterlupin och kanadensiskt gullris samt tysklönn, och i framtiden är det troligt att det kommer fler delvis beroende på klimatförändringar. Arbetet med att bli av med de av Naturvårdsverket utpekade invasiva arterna ska alltid ske vid behov om det är möjligt utan för stora negativa konsekvenser för reservatets syfte och bevarandevärdena. Bekämpningen av invasiva arter ska i första hand ske på mekanisk väg. Bästa sättet att bekämpa blomsterlupin är genom uppgrävning med rötter samt bortförsl av blomsterställningar innan de hinner fröa av sig. Grävning måste ske aktsamt på grund av spridda förekomster av fyllnadsmassor från äldre industriverksamhet i hela naturreservatet. Kunskap om effektiva sätt att bekämpa kanadensiskt gullris saknas idag, men utbredningen bör begränsas genom tidig bortförsl av blomsterställningar om det är praktiskt möjligt.

5.7 LEDNINGAR

Inom reservatet har Kraftringen en lågspänningsledning från Prästbergavägen in till huset på fastighet Lomma 22:12, samt ett elschakt längst i söder vid bron. Skanova har flertalet teleledningar i området till befintliga hus och till fritidsbebyggelsen, till fastighet Lomma 22:12 (nedgrävd vid norra gränsen av Lomma 22:13) samt inom fastighet Lomma 22:14, vilken inte längre är bebyggd. Skanova har även en ledning över Höje å som går genom skötselområde 1e och 5.

Det går en dagvattenledning till dammarna i den södra delen av naturreservatet. Vidare finns ett dagvattenutlopp till Höje å i delområde 2a. Där finns även vatten- och spillvattenledningar dragna till andra sidan av ån. Vatten och spilledningar finns även dragna in till fastigheterna Lomma 22:19 och Lomma 22:20. Vidare finns vattenledningar som inte längre är i bruk dragna från Prästbergavägen till fastighet Lomma 22:12 och vidare till fastighet Lomma 22:14. Nya vatten- och spillvattenledningar kan komma att dras från Prästbergavägen in till fastighet 22:12 genom fastighet 22:11. Lomma kommun är vid reservatets instiftande ägare av vatten-, spill- och dagvattenledningar.

6. Dokumentation och uppföljning

Skötselplanen är giltig tills vidare, gällande i planen angivna mål och riktlinjer för skötsel. Uppföljning och sammanställning av skötselåtgärder ska årligen utföras av den som genomför de olika reservatsskötselåtgärderna och delges till Lomma kommuns naturvårdsansvarige. Åtgärder och annat som kan vara av intresse ska dokumenteras. Vilken typ av åtgärd och vilken plats den sker på, kostnad, tidsåtgång, åtgärdens typ samt övriga noteringar ska dokumenteras. Inventeringar om områdets naturvärden ska göras regelbundet. Detta anger om skötselinsatserna har gett goda resultat och ska ligga till grund för eventuella revideringar av skötselplanen.

6.1 SAMMANSTÄLLNING AV UPPFÖLJNINGSAKTIVITER

Aktivitet	När	Ansvar och finansiering	Prioritet
Uppföljning av skötsel mål samt eventuell revidering av skötsel och föreskrifter	Vart femte år	KS	Hög
Uppföljning och bedömning av hävdmetoder för ängsytor	Vart femte år	KS	Hög
Kontroll av exploatering i strandzoner	Årligen	KS	Hög
Behovsbedömning gällande gallring, röjning, och/eller beskärning av träd och buskar	Årligen	KS	Mellan
Biologiska inventeringar	Vid behov	KS	Mellan
Kontroll av skyltningar	Årligen	KS	Mellan

7. Prioritering och ansvarsfördelning av åtgärder

7.1 SAMMANFATTNING AV PLANERADE ÅTGÄRDER

Aktivitet	När	Ansvar och finansiering	Prioritet
Naturvårdande slåtter, bete och/eller bränning av ängs- och gräsmarker	Varje år	KS	Hög
Röjning bryn, träd och buskar	Helst varje år, vinter	KS	Hög
Skyltning och skötsel av reservatsinformation	Anläggning 2019, skötsel vid behov	KS	Hög
Anläggning och skötsel av pedagogiska informationsplatser	Anläggning 2020, skötsel vid behov	KS	Mellan
Gallring av träd och buskar	Vid behov, vinter	KS	Mellan
Frihuggning av utvalda träd	Vid behov, vinter	KS	Mellan
Skapande/tillförsel av död ved	När tillfälle ges	KS	Mellan
Bekämpning av invasiva arter	Vid behov	KS	Mellan
Skapande av fauna- och fungadepåer	När tillfälle ges	KS	Mellan
Skötsel stigar, GC-vägar, parkering och väg	Vid behov	TN	Mellan
Flytta stormfällda träd och grenar från stigar och vägar	Vid behov	TN	Mellan
Rensning av skräp	Större insats 2020, därefter kontinuerligt	TN	Mellan

8. Källor

Artportalen, 2017. *Artportalen, rapportsystem för växter, djur och svampar.*

<https://www.artportalen.se/>. Hämtad: 2017-11-28.

Ecocom AB, 2017a. *Naturvärdesinventering med fokus på kärlväxter vid Pråmlyckan Lomma kommun 2017.* Ecocom AB.

Ecocom AB, 2017b. *Inventering av fåglar vid Pråmlyckan, Lomma kommun, 2017.* Ecocom AB.

Ecocom AB, 2017c. *Inventering av groddjur vid Pråmlyckan, Lomma kommun, 2017.* Ecocom AB.

Falk, F. 2009. *Pråmlyckan – Lindströms – riskklassificering baserad på Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden – Fas 1.* Examensarbete 30 hp i Miljövetenskap, Lunds universitet.

Naturvårdskonsult Gerell, 2017. *Inventering av fladdermusfaunan inom Pråmlyckan, Lomma kommun. Rapport 2017-07-21.* Naturvårdskonsult Gerell.

Lomma kommun, 2003. *Fördjupad översiktsplan för Lomma tätort - en attraktions- och möjlighetsplan för Lomma tätorts framtida utveckling.* Antagen av kommunfullmäktige 2003-01-30.

Lomma kommun, 2005a. *Kulturmiljöprogram Lomma kommun. Historisk översikt.* Malmö kulturmiljö.

Lomma kommun, 2005b. *Kulturmiljöprogram Lomma kommun. Åtgärdsprogram, Lomma tätort.* Antaget av kommunfullmäktige 24 november 2005. Malmö kulturmiljö.

Lomma kommun, 2010. *Översiktsplan 2010 för Lomma kommun.*

Lomma kommun, 2015. *Planprogram för Pråmlyckan-Lindströms.*

Lomma kommun, 2018. *Naturmiljöprogram för Lomma kommun 2018-2025 – Del B – Naturen i Lomma kommun.*